

Raadsvoorstel

Portefeuillehouder : mr. D.S.C. Jansen

Zaakdossiernummer : ZK25.00928

Documentnummer : 2026.05829

Onderwerp : Raadsvoorstel over het participatiebeleid en de Participatieverordening Loon op Zand 2027

Beleidsprogramma : 1.1 Bestuur en Organisatie

Aan de raad van de gemeente Loon op Zand,

Inleiding

Met dit voorstel leggen we het zienswijzenverslag, het participatiebeleid, de Participatieverordening Loon op Zand 2027 en een bijbehorende financiële uitvraag voor aan uw raad. Aanleiding hiervoor is de inwerkingtreding van de Wet versterking participatie op decentraal niveau en de ambitie om participatie binnen de gemeente duidelijk en zorgvuldig vorm te geven en te organiseren.

Participatie gaat over de manier waarop inwoners (lees: inwoners, ondernemers en maatschappelijke organisaties die lokaal actief zijn in onze gemeente) worden betrokken bij beleid, plannen en besluitvorming. Met dit participatiebeleid en de nieuwe verordening ontstaat een helder kader voor participatie, worden rollen en verwachtingen verduidelijkt en voldoen we aan de wettelijke vereisten. Daarmee stelt u eenduidige uitgangspunten op voor participatief samenwerken met onze inwoners.

In 2022 heeft uw raad de inspraakverordening uit 2004 al vervangen door een Verordening participatie 1.0, maar die is feitelijk niet veel uitgebreider dan de oude inspraakverordening. Zo bevat het nog geen beschrijving van de mogelijke participatieprocessen en is niets opgenomen over het uitdaagrecht waarmee inwoners mogen voorstellen om een gemeentetaak over te nemen, zoals bijvoorbeeld het onderhoud van een groenstrook in de eigen straat of de exploitatie van een ontmoetingsruimte in de eigen wijk. De nieuwe verordening voorziet hier wel in en bevat ook een checklist dat de basis vormt van het participatieplan dat de gemeente opstelt bij de start van een nieuw beleidsvoornemen.

Een eerste versie van het participatiebeleid is door het college ter inzage gelegd in de periode van 18 februari tot en met 31 maart 2026. In die periode zijn van een achttal personen of organisaties diverse zinvolle zienswijzen ontvangen. Een aantal zienswijzen hebben geleid tot aanvulling van het beleid. Het bijgevoegde zienswijzenverslag bevat een volledig overzicht van alle ontvangen zienswijzen plus een reactie van de gemeente daarop.

Daarnaast is naar aanleiding van de eerdere opmerkingen van raadsleden extra aandacht besteed aan het betrekken van inwoners die minder makkelijk worden bereikt, zoals laaggeletterden, minder digitaal vaardige inwoners en jongeren. Hiervoor zijn aanvullende ontmoetingsmomenten georganiseerd bij reguliere koffiemomenten in buurthuizen. Deze gesprekken leverden waardevolle inzichten op, maar gaven geen aanleiding om de nota participatiebeleid inhoudelijk te wijzigen. Jongeren bleken lastiger rechtstreeks te mobiliseren. Daarom is gesproken met verschillende intermediairs voor jongeren en is gekeken naar bestaande regionale netwerken en aanpakken voor jongerenparticipatie. Op basis daarvan is het beleid aangevuld met een paragraaf over jongerenparticipatie.

Het aangevulde beleid wordt thans ter vaststelling aan de raad voorgelegd. Het aangevulde beleid vormt de grondslag voor de Participatieverordening 2027. Om de gemeentelijke organisatie tijd te gunnen om met het participatiebeleid te leren werken en in dat kader nieuwe processen in te regelen, is in de verordening opgenomen dat deze ingaat per 1 januari 2027 en dat de bestaande verordening per die datum wordt ingetrokken. Het participatiebeleid wordt meteen na de vaststelling van kracht, zodat daarmee alvast ervaring kan worden opgedaan.

Beslispunten

Wij stellen u voor:

1. het zienswijzenverslag participatiebeleid (met documentnummer 2026.05999) vast te stellen;
2. de Nota Participatiebeleid 'Hoe werkt de gemeente effectief samen met haar inwoners' (met documentnummer 2026.05997) vast te stellen;
3. de Participatieverordening Loon op Zand 2027 (met documentnummer 2026.05998) vast te stellen;
4. de bijgevoegde financiële uitvraag (met documentnummer 2026.05996) op te nemen in de begroting 2027.
5. na vaststelling van het participatiebesluit in aanloop naar 1 januari 2027 de benodigde financiële middelen voor de opstartfase op te nemen in de Bestuursrapportage 2026.

Beoogd effect

Het vaststellen van participatiebeleid en van de Participatieverordening 2027 zorgt dat het voor inwoners duidelijk wordt hoe de gemeente met hen wil samenwerken bij het maken en uitvoeren van beleid, plannen en besluiten. En dat wij hen als gemeente beter en eerder betrekken door te praten met en te luisteren naar inwoners en hen te laten meedenken, meedoen, en waar mogelijk mee te laten beslissen. Dit draagt bij aan betere besluiten doordat we goed gebruik maken van de kennis en ervaringen uit de leefomgeving, aan grotere betrokkenheid vanuit de inwoners bij deze leefomgeving en aan het bewerkstelligen van een nauwere samenwerking tussen de gemeente en de inwoners. Het instemmen met de financiële uitvraag stelt de ambtelijke organisatie in staat zich te blijven ontwikkelen op participatief werken.

Argumenten

1.1 Ter inzage legging

Het concept participatiebeleid heeft van 18 februari tot en met 31 maart 2026 ter inzage gelegen. In deze periode zijn inwoners, ondernemers en maatschappelijke organisaties in de gelegenheid gesteld om te reageren op het voorliggende beleid. Met deze terinzagelegging is een brede mogelijkheid geboden om mee te denken en zienswijzen in te dienen op het conceptbeleid. Het verslag bevat een overzicht van de ontvangen zienswijzen en de reactie van de gemeente op elke zienswijze.

2.1 Duidelijke kaders

Met het vaststellen van het participatiebeleid ontstaat er een duidelijke visie op participatie vanuit de gemeente en een praktisch kader over hoe we participatie in de praktijk vormgeven.

3.1 Wet participatie op decentraal niveau

Met het vaststellen van de participatieverordening worden de uitgangspunten en randvoorwaarden voor participatie juridisch verankerd en in lijn gebracht met de geldende wet- en regelgeving. Daarmee voldoet de gemeente aan de wettelijke eisen voor participatie, zoals vastgelegd in de Wet versterking participatie op decentraal niveau. Deze wet schrijft voor dat elke gemeente voor 1 januari 2027 een

participatieverordening moet hebben vastgesteld. De nu aan u voorgelegde verordening is een uitbreiding van de Verordening participatie 1.0 uit het jaar 2022.

4.1 Organisatie ontwikkelen

De ambtelijke organisatie heeft nog weinig ervaring met participatief werken. Met de financiële uitvraag wordt voorzien in de middelen die nodig zijn om participatief werken niet alleen beleidsmatig vast te leggen, maar ook in de praktijk te brengen en verder te ontwikkelen. Investerings in tools, methodieken, ondersteuning en organisatieontwikkeling zijn nodig om medewerkers toe te rusten en de ambities uit het beleid te kunnen realiseren.

Kantttekeningen

2.1 Participatief werken

We doen al langer aan participatie, maar de organisatie dient zich verder te ontwikkelen op participatief werken. Het zal enige tijd kosten om participatief werken volledig en duurzaam te implementeren in de organisatie.

2.2 Interesse inwoners bij gemeentelijke onderwerpen

Niet alle gemeentelijke onderwerpen liggen in de interessesfeer van inwoners of zijn zodanig praktisch van aard dat het effect op de leefwereld meteen duidelijk is. Dit is van invloed op de interesse van de inwoners om met ons mee te denken/mee te doen/mee te beslissen.

3.1 Ruimte en flexibiliteit

Met de participatieverordening zijn de kaders juridisch vastgelegd. Tegelijkertijd blijft het van belang om binnen deze kaders voldoende flexibiliteit te behouden om participatie passend en effectief vorm te geven.

Financieel

Participatie dient een vanzelfsprekend onderdeel te worden van hoe we werken: vanaf de start van een opgave, in de uitvoering van projecten en in de besluitvorming. Dat betekent dat medewerkers moeten weten wanneer en hoe zij participatie inzetten, dat er voldoende ruimte en ondersteuning is. Er zijn financiën nodig om dit te realiseren. In de financiële uitvraag schrijven we uit wat er nodig is. Dat zijn de kosten voor interim invulling van een participatiestrategie €142.644,- per jaar en € 72.000,- per jaar aan gelden voor participatiemiddelen, participatieplatform, monitoring, opleidingen, experimenteren, leren en kennisdelen. In aanloop naar 1 januari 2027 zijn benodigde financiële middelen nodig voor de opstartfase.

Voortgang

Om de organisatie te laten wennen aan de nieuwe participatieprocessen treedt de nieuwe verordening pas over enkele maanden in werking. Het participatiebeleid wordt na vaststelling wel meteen van kracht, zodat daarmee ervaring kan worden opgedaan. Separaat aan het beleid is een borgingsplan geschreven dat handvatten biedt voor een goede landing en implementatie van de nieuwe processen in de organisatie.

Communicatie

Het participatiebeleid en de participatieverordening worden na vaststelling gepubliceerd in het Gemeenteblad. Om bekendheid te geven aan de vaststelling wordt een persbericht opgesteld. Het

separate borgingsplan beschrijft hoe er binnen de organisatie aandacht zal worden besteed aan het nieuwe participatiebeleid.

Bijlagen

1. 2026.05999 Zienswijzenverslag participatiebeleid
2. 2026.05997 Nota Participatiebeleid 'Hoe werkt de gemeente effectief samen met haar inwoners'
3. 2026.05998 Participatieverordening Loon op Zand 2027
4. 2026.06122 Overzicht van wijzigingen in de participatieverordening
5. 2026.05996 Financiële uitvraag

Het college van burgemeester en wethouders;
de secretaris,

de burgemeester,

drs. C.A. de Haas, MBA

mr. D.S.C. Jansen

Ontwerpbesluit

De raad van de gemeente Loon op Zand;

gezien het voorstel van 12 mei 2026 van het college van burgemeester en wethouders, met nummer 2026.05445;

b e s l u i t :

1. het zienswijzenverslag participatiebeleid (met documentnummer 2026.05999) vast te stellen;
2. de Nota Participatiebeleid 'Hoe werkt de gemeente effectief samen met haar inwoners' (met documentnummer 2026.05997) vast te stellen;
3. de Participatieverordening Loon op Zand 2027 (met documentnummer 2026.05998) vast te stellen;
4. de bijgevoegde financiële uitvraag (met documentnummer 2026.05996) op te nemen in de begroting 2027.
5. na vaststelling van het participatiebesluit in aanloop naar 1 januari 2027 de benodigde financiële middelen voor de opstartfase op te nemen in de Bestuursrapportage 2026.

Aldus besloten in de openbare vergadering van de raad van de gemeente Loon op Zand van 2 juli 2026.

De raad voornoemd,

voorzitter,

griffier,